

جنگ سوم غزه؛ ابعاد و پیامدها

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۳۸۳۰

مردادماه ۱۳۹۳

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	ابعاد
۴.....	دلایل آغاز جنگ
۶.....	پیامدها برای رژیم صهیونیستی
۹.....	پیامدها برای فلسطینی‌ها
۱۱.....	ابعاد بین‌المللی
۱۴.....	تحولات اخیر
۱۶.....	جمع‌بندی

جنگ سوم غزه؛ ابعاد و پیامدها

چکیده

جنگ اخیر غزه در مقایسه با سایر نبردهای گروه‌های مقاومت با رژیم صهیونیستی دارای ابعاد و جنبه‌های جدیدی است که در نوع خود بی‌سابقه تلقی می‌شود. در این جنگ برای اولین بار شاهد استفاده عملیاتی از انواع موشک‌های مقاومت بودیم که نقاط مختلف فلسطین اشغالی را هدف قرار دادند. افزایش حس همدردی با مردم فلسطین و گسترش نفرت عمومی از اسرائیل در سراسر جهان از دیگر جنبه‌های مهم مربوط به جنگ اخیر در غزه است. در این میان، واقعیات مختلف مربوط به این جنگ از جمله توان گروه‌های مقاومت برای مقابله با رژیم صهیونیستی سران این رژیم را ناگزیر به پیگیری راهبرد آتش‌بس فوری با فلسطینی‌ها کرده است.

مقدمه

جنگ سوم غزه پس از ۳۰ روز نبرد با اعلام یک آتش‌بس ۷۲ ساعته بین رژیم صهیونیستی و حماس به صورت موقت پایان گرفت و دو طرف در قاهره پایتخت مصر مذاکرات برای برقراری یک آتش‌بس دائم را ادامه دادند. با این حال مذاکرات میان گروه‌های فلسطینی و صهیونیستی با میانجیگری مصر برای دستیابی به آتش‌بس دائمی به نتیجه نرسید و توافقی برای ادامه آتش‌بس موقت هم به دست نیامد. رژیم

صهیونیستی نیز پس از پایان آتش‌بس ۳ روزه بار دیگر بمباران غزه را از سر گرفت. اکنون پرسش این است که دور جدید حملات تا چه مدت ادامه پیدا می‌کند و نهایتاً جنگ کنونی با چه سرنوشتی روبرو می‌شود. این جنگ برخلاف دو جنگ قبلی، دارای ابعاد و جنبه‌های جدیدی است که در نوع خود بی‌سابقه تلقی می‌شود. این مسئله به‌ویژه از نظر ابعاد میزان تلفات غیرنظامیان و به‌طور خاص کودکان و زنان فلسطینی، به‌کارگیری انواع جدیدی از موشک‌ها توسط حماس علیه رژیم صهیونیستی، میزان و حجم حملات این رژیم به غزه و نیز واکنش‌های گسترده بین‌المللی با دو جنگ قبلی در غزه تفاوت آشکاری دارد.

ابعاد

۱. اسرائیل قبلاً در سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۰۹ و ۲۰۱۲ میلادی دو بار نوار غزه را مورد حمله قرار داده بود. بهانه جنگ سوم غزه در واقع ربوده و کشته شدن مشکوک سه شهروند فلسطینی در کرانه غربی بود که مقامات صهیونیستی جنبش حماس را متهم به این اقدام کردند، در حالی که حماس هرگونه مداخله در این رویداد را رد کرد. جنگ سوم غزه تحت عنوان عملیات «صخره سخت» از ۱۷ تیر (۸ ژوئیه) از سوی رژیم صهیونیستی با حملات هوایی آغاز شد و در مراحل بعدی حملات توپخانه‌ای، زمینی و دریایی نیز علیه منطقه محصور غزه صورت گرفت. در پایان حملات وحشیانه رژیم صهیونیستی و اعلان آتش‌بس موقت، وزارت بهداشت غزه اعلام کرد که در طی این مدت ۱۸۹۰ فلسطینی شهید شده‌اند. در بین آنها ۴۳۲ کودک، ۲۴۳ زن و ۸۵ نفر

سالخورده به چشم می‌خورد. همچنین تعداد مجروحان بالغ بر ۹ هزار و ۸۰۶ نفر از جمله ۲۸۷۸ کودک، ۱۸۵۴ زن و ۳۷۴ سالخورده بوده است. ۲۱ نفر از نیروهای امدادرسانی و تیم پزشکی نیز در حین انجام وظیفه میدانی و یا در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی به شهادت رسیدند و ۸۵ نفر دیگر نیز زخمی شدند.

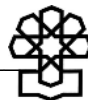
۲. در مقابل، رژیم صهیونیستی، تعداد تلفات خود را ۶۴ نفر نظامی و ۳ نفر غیرنظامی از جمله یک مهاجر تایلندی اعلام کرد ولی حماس تعداد تلفات نظامیان اسرائیلی را بالای ۱۵۰ نفر می‌داند. در جنگ ۳۰ روزه، رژیم صهیونیستی بیش از شش هزار و ۶۰۰ پرواز و حمله هوایی به غزه انجام داد و ۳۱ هزار بار هم با توپخانه، مناطق مختلف نوار غزه را آماج حملات خود قرار داد. رژیم صهیونیستی همه تأسیسات حیاتی غزه از جمله مخازن آب و نیروگاه برق و همچنین منازل، مساجد، مدارس و حتی بیمارستان‌های این منطقه را هدف حملات هوایی، زمینی و دریایی خود قرار داد. صهیونیست‌ها، ۱۸ باب مسجد را در این مدت بمباران و به‌طور کامل تخریب کردند.

۳. رژیم صهیونیستی از ژوئیه ۲۰۰۷ و پس از آن که جنبش حماس در جریان روندی کاملاً دمکراتیک در انتخابات فلسطین پیروز شد و کنترل نوار غزه را برعهده گرفت، این منطقه را تحت محاصره شدید اقتصادی قرار داده است. محاصره اقتصادی غزه اثرات ناگواری بر شرایط انسانی و اقتصادی این منطقه داشته است، به‌گونه‌ای که بیش از یک میلیون و ۸۰۰ هزار فلسطینی ساکن غزه که یک باریکه زمینی ۳۶۰ کیلومتر مربعی است از حقوق اولیه خود از قبیل آزادی، شرایط مناسب زندگی، کار، بهداشت و تحصیلات محروم هستند. این منطقه یکی از پرتراکم‌ترین مناطق جهان است به نحوی که حدود ۵۰۴۶ نفر در هر کیلومتر مربع آن زندگی می‌کنند.

دلایل آغاز جنگ

۱. رژیم صهیونیستی در ماه‌های اخیر مدام نگرانی خود درباره توافق آشتی بین تشکیلات خودگردان و حماس را اعلام کرده و درباره پیامدهای آن هشدار می‌داد. در واقع پس از منازعه‌ای که بین حماس و تشکیلات خودگردان در سال ۲۰۰۷ بر سر تسلط بر نوار غزه رخ داد و منجر به اخراج عناصر تشکیلات خودگردان از غزه و اعلام حکومت حماس شد، روابط این دو نهاد فلسطینی قطع شده بود. عملاً دو حاکمیت فلسطینی مستقل از یکدیگر یکی در کرانه غربی تحت نظر تشکیلات خودگردان و یکی در غزه تحت نظر حماس وجود داشت. این دوپارگی باعث شده بود تا رژیم صهیونیستی نهایت استفاده را از آن ببرد. اسرائیل در چند سال اخیر با استفاده از شرایط موجود از یک‌سو به گسترش شهرک‌های صهیونیست‌نشین در شرق بیت‌المقدس و نقاط مختلف کرانه غربی پرداخت و از سوی دیگر دو جنگ در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۱۲ علیه غزه بر راه انداخت.

اما با تغییراتی که در یکی دو سال اخیر در جهان عرب با پدیده بیداری اسلامی و گسترش جنبش‌های مردمی رخ داد، زمینه حل اختلافات و نزدیکی بین حماس و تشکیلات خودگردان فراهم شد. شروع فرآیند آشتی در نهایت منجر به تشکیل یک دولت آشتی ملی فلسطینی به نخست‌وزیری رامی حمدالله شد. این رخداد با نارضایتی شدید رژیم صهیونیستی همراه شد و مقامات اسرائیلی بارها درباره پیامدهای منفی شکل و وحدت مجدد فلسطینی‌ها برای رژیم صهیونیستی سخن گفته و درباره آن هشدار دادند.

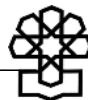

۲. گروه‌های مبارز فلسطینی در چند سال اخیر با توجه به برخی کمک‌های خارجی و نیز تلاش‌های داخلی ظرفیت قابل توجهی از لحاظ نظامی و تسلیحاتی پیدا کرده‌اند و در این راستا زرادخانه موشکی حماس و دیگر گروه‌های مبارز فلسطینی دارای انواع راکت‌ها و موشک‌ها با بردهای مختلف است. این مسئله از چشم سازمان‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی پنهان نمانده و آنها وجود این توانمندی موشکی را خطری بزرگ برای امنیت رژیم صهیونیستی تلقی کرده‌اند. لذا اسرائیل در حمله اخیر به غزه تلاش زیادی صورت داد تا انبارهای موشکی فلسطینی‌ها و نیز سکوهای پرتاب موشک را از میان ببرد. با این حال با ناکامی بزرگی در این باره مواجه شد. به نحوی که سخنگوی حماس اعلام کرد که هنوز ۹۰ درصد ذخایر موشکی حماس دست‌نخورده باقی مانده و در ضمن این جنبش دارای تسلیحاتی است که هنوز از آنها استفاده نکرده است. در مقابل، اسرائیل ادعا می‌کند که بیش از ۶۰ درصد از موشک‌های حماس یا شلیک شده و یا آنها را از بین برده است. در این باره سخنگوی ارتش اسرائیل گفته است تخمین می‌زند حماس تا قبل از درگیری‌های اخیر غزه حدود ده هزار راکت و موشک با بردهای مختلف در اختیار داشته است و در این مدت حدود ۲۶۰۰ عدد از این موشک‌ها را شلیک کرده است. به گفته وی حدود ۳۰۰۰ موشک نیز توسط اسرائیل منهدم شده است و لذا تنها ۴۰ درصد از توان موشکی حماس باقی مانده است. در این حال منابع نزدیک به حماس مکرراً اعلام کرده‌اند حماس تکنولوژی ساخت راکت با بردهای مختلف را به دست آورده است و بنابراین از توان ساخت موشک با تعداد بسیار بالا برخوردار است. این منابع می‌گویند همین موضوع با تخمین‌های اولیه ارتش اسرائیل ناسازگار بوده و نگرانی مضاعفی را در نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به وجود آورده است چرا که در این

صورت، پایانی برای بحران با عنوان نابودی توان موشکی حماس دیگر متصور نیست. ۳. مسئله احداث تونل‌های متعدد که تا ۶۰۰ تونل نیز ذکر شده از سوی حماس و دیگر گروه‌های مبارز فلسطینی از منطقه نوار غزه به سوی فلسطین اشغالی به کابوسی بزرگ برای سردمداران رژیم صهیونیستی و شهرک‌نشینان اطراف غزه بدل شده بود و آنها از نفوذ مبارزان فلسطینی از این تونل‌ها برای حمله و ضربه وارد کردن به اهداف اسرائیلی همواره در وحشت بسر برده‌اند. از این رو به اذعان بنیامین نتانیاهو یکی از اهداف اصلی حمله اخیر به غزه از بین بردن این تونل‌ها بوده است. در این زمینه نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی پس از اعلام آتش‌بس اخیر مدعی شد که نیروهای اسرائیلی پس از تخریب کامل تونل‌های حماس، غزه را ترک کرده‌اند.

پیامدها برای رژیم صهیونیستی

۱. از منظر نظامی، می‌توان گفت برغم ادعای رژیم صهیونیستی در باره از میان بردن بخش قابل ملاحظه‌ای از توانمندی موشکی حماس و نیز ادعای انهدام بیش از ۹۰ درصد از تونل‌های بین غزه و فلسطین اشغالی، واقعیات خارجی خلاف آن را نشان می‌دهد. زیرا از یکسو تا آخرین روز جنگ، موشکباران فلسطین اشغالی توسط نیروهای فلسطینی حتی تا دورترین شهرهای آن ادامه یافت و از سوی دیگر مبارزان فلسطینی، به دفعات با استفاده از تونل‌ها و نفوذ به فلسطین اشغالی توانستند ضربات مهلکی به نیروهای صهیونیستی وارد کنند. در یکی از مهمترین این موارد، رزمندگان حماس موفق شدند با حمله به یک پایگاه نظامی اسرائیل ۱۰ نفر از نظامیان صهیونیست را به هلاکت

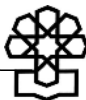
برسانند که این واقعه، موجب هراس شدیدی در بین نظامیان اسرائیلی به دلیل امکان ادامه این گونه حملات گردید. غافلگیر شدن ارتش اسرائیل به ویژه تیپ گولانی در برابر حملات مقاومت و بروز شکاف و اختلافات گسترده در محافل سیاسی و نظامی این رژیم از نکات قابل توجه در جنگ سوم غزه بود. حتی پس از اعلام آتش‌بس ۷۲ ساعته نیز شاهد آن بودیم که شهرک‌نشینان اطراف نوار غزه، از ترس تونل‌ها و امکان نفوذ مبارزان فلسطینی جرئت بازگشت به این شهرک‌ها را ندارند. همچنین اذعان بنیامین نتانیا‌هو که گفته بود تضمینی برای پیروزی نداریم، از نکات قابل توجه در این جنگ است.

۲. در جنگ سوم غزه برای اولین بار شاهد استفاده عملیاتی از انواع موشک‌های مقاومت بودیم که نقاط مختلف فلسطین اشغالی را مورد هدف قرار دادند. در واقع جنگ ۲۰۱۴ را می‌توان نمایشگاه بزرگ موشک‌های با برد بالای مقاومت دانست. در این جنگ غیر از موشک‌هایی که حماس خود تهیه کرده بود، از موشک‌های سوری با نام ام -۳۰۲ نیز برای اولین بار استفاده شده و این موشک‌ها توانستند تا ۱۵۰ کیلومتری درون سرزمین‌های اشغالی را مورد اصابت قرار دهند. از سوی دیگر برای اولین بار در این جنگ پهپادهای مقاومت از غزه برخاسته و تا عمق سرزمین‌های اشغالی رفته و تصاویری دقیق از این مناطق ارسال کردند که این نیز موجب بهت رژیم صهیونیستی و واکنش عجولانه آن شد.

۳. یکی دیگر از موارد ناکامی اسرائیل در جنگ سوم غزه، شکست دوباره سامانه ضد موشکی گنبد آهنین در رهگیری موشک‌های فلسطینی بود. در این زمینه روزنامه صهیونیستی هآرتص با اشاره به گزارش ارتش این رژیم در خصوص عملکرد سامانه موشکی گنبد آهنین در برابر حملات موشکی مقاومت فلسطین بر ناتوانی این سامانه در

برابر موشک‌های فلسطینی تأکید کرد. این روزنامه نوشت ارتش اسرائیل دوشنبه ۱۳ مرداد گزارشی درباره حملات موشکی مقاومت فلسطین به شهرها و شهرک‌های صهیونیستی منتشر کرده است. براساس اطلاعات ذکر شده در این گزارش، سامانه دفاع موشکی گنبد آهنین از بین ۳۵۴۵ موشک شلیک شده توسط فلسطینی فقط توانسته است ۵۵۸ موشک را رهگیری کند. هاآرتص خاطرنشان کرد براساس گزارش ارتش، درصد موفقیت سامانه موشکی اسرائیل ۱ به ۷ است. برای هدف قرار دادن موشک‌های شلیک شده فلسطینیان از مناطق مختلف نوار غزه به سوی اهداف اسرائیلی، از حدود ۷۰۰ قبضه موشک استفاده شده و ارزش مجموع این موشک‌ها دست‌کم ۳۵ میلیون دلار است. برخی منابع، هزینه تولید هر فروند موشک «تامیر» مورد استفاده در سامانه گنبد آهنین برای رژیم صهیونیستی را حدود ۵۰ هزار دلار اعلام کرده‌اند.

۴. شکست رژیم صهیونیستی در دستیابی به اهداف خود باعث شد که حتی رسانه‌های اسرائیلی نیز به آن اعتراف نمایند. محافل رسانه‌ای و تحلیلگران صهیونیست اذعان کردند که تل‌آویو به هیچ یک از اهداف خود در غزه نرسیده و قادر به یکسره کردن نبرد به نفع خود نیست. به گفته آنها، عملیات موسوم به «صخره سخت» شکست خورده و دلیل آن شلیک موشک‌ها و نفوذ رزمندگان فلسطینی به داخل شهرک‌های صهیونیست‌نشین و کشته و زخمی شدن ده‌ها نظامی بوده است. مجبور شدن رژیم صهیونیستی به پذیرش آتش‌بس و شروع مذاکرات با حماس در قاهره و عقب‌نشینی نظامیان صهیونیست از غزه و ادامه شلیک موشک‌های مقاومت از مهمترین دستاوردهای فلسطینی‌ها به‌شمار می‌رود. ازسوی دیگر تنها دستاورد این جنگ ویرانگر و خونین برای رژیم صهیونیستی، کشتار مردم بیگناه غزه و تخریب تأسیسات زیربنایی، منازل، مساجد،

مدارس و حتی بیمارستان‌ها بود. با این حال حتی متحدان رژیم صهیونیستی نیز حمله به مدارس سازمان ملل در غزه را غیر قابل قبول اعلام کردند.

۵. در بعد خارجی، می‌توان گفت یکی از بزرگترین پیامدهای جنگ سوم غزه، ایجاد حس عمیق همدردی با فلسطینی‌ها، حتی در کشورهای اروپایی و آمریکایی از یکسو و ایجاد موج نفرت از رژیم صهیونیستی و اقدامات وحشیانه آن در اقصی نقاط جهان بود. در واقع انقلاب ارتباطاتی در جهان و گسترش رسانه‌ها و ارتباطات اینترنتی باعث شد تا مردم دنیا به صورت آنلاین شاهد صحنه‌های دلخراش جنایت اسرائیل در غزه به‌ویژه کودک‌کشی این رژیم باشند. همین مسئله باعث انزوای شدید اسرائیل و گسترش موج نفرت از صهیونیست‌ها در جهان و همبستگی با مردم فلسطین شد. تنش در روابط تل‌آویو با برخی کشورها و فراخوانده شدن سفرای آنها از دستاوردهای مهم مقاومت در این جنگ به‌شمار می‌رود. از جمله، برخی کشورهای آمریکای لاتین مانند برزیل و بولیوی سفرای خود را از اسرائیل فراخواندند و تظاهرات گسترده‌ای در بسیاری از کشورها، حتی در کشورهای آمریکای لاتین که بعد مسافت قابل توجهی از خاورمیانه دارند، در محکومیت اقدامات رژیم صهیونیستی برگزار شد.

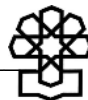
پیامدها برای فلسطینی‌ها

۱. یکی از پیامدهای مهم جنگ سوم غزه برای فلسطینی‌ها، نمایش مقاومت و اقتدار فلسطینی‌ها با وجود تلفات و خسارات گسترده ناشی از تهاجم رژیم صهیونیستی بود. این مسئله در کنار صحنه‌های رقت‌انگیز کشتار فلسطینی‌ها باعث ایجاد حس همدردی

جهانی با آنها شد. به نحوی که حتی کشورهای غربی متحد اسرائیل مانند فرانسه و انگلیس ناچار شدند تا به محکومیت اقدامات وحشیانه آن پیردازند و حتی در انگلیس یک وزیر کابینه به نام «سعیده وارثی» در اعتراض به موضع کامرون نخست‌وزیر انگلیس و بی‌تفاوتی وی در قبال جنایات رژیم صهیونیستی در غزه استعفا داد که بازتاب جهانی بسیار گسترده‌ای داشت.

۲. حماس و دیگر گروه‌های مقاومت از جنگ سوم غزه، با سربلندی خارج شده‌اند. در واقع به‌رغم حملات شدید اسرائیل به منطقه محصور غزه، حماس و دیگر گروه‌های مبارز فلسطینی مانند جهاد اسلامی توانستند ضمن مقاومت، ضربات مهمی نیز به رژیم صهیونیستی وارد کنند. به نحوی که به اذعان مقامات اسرائیلی، جنگ اخیر غزه پرتلقات‌ترین عملیات نظامی برای اسرائیل در قیاس با حملات قبلی به این منطقه بوده است. ضمن اینکه تداوم پرتاب موشک توسط گروه‌های فلسطینی از غزه به سوی فلسطین اشغالی با وجود حملات بسیار شدید نیروی هوایی اسرائیل به مواضع فلسطینی‌ها حاکی از تدابیر حساب شده مبارزان فلسطینی در زمینه اختفای سکوه‌های پرتاب موشک و نیز کارآیی آنها در زمینه استفاده از توانمندی موشکی خود بود. به‌واقع استفاده از فناوری‌های جدید مانند بهره‌گیری از پهپادها، انواع موشک‌های ضدتانک، بکارگیری تاکتیک‌های اختفا، غافلگیری، وارد کردن ضربه و سپس ترک سریع محل درگیری باعث شد تا نظامیان اسرائیلی در بسیاری موارد اساساً متوجه این نشوند که از کدام نقطه ضربه خورده و حتی توان پاسخگویی نیز نداشته باشند.

۳. حفظ نسبی وحدت بین فلسطینی‌ها یعنی تشکیلات خودگردان و حماس در طول درگیری و نیز مشارکت فلسطینی‌ها به‌صورت واحد در مذاکرات آتش‌بس در قاهره نشان

از این دارد که مقامات تشکیلات خودگردان و حماس با وجود انتقاداتی که نسبت به یکدیگر دارند کماکان بر داشتن موضعی واحد تأکید می‌کنند. در عین حال اعتراضات گسترده فلسطینی‌ها در کرانه غربی برای اعلام همبستگی با مردم غزه نشانگر وجود روح جمعی در آنها و حمایت‌های بی‌شائبه از فلسطینی‌هایی است که در منطقه محصور غزه زندگی می‌کنند.

ابعاد بین‌المللی

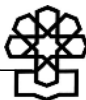
۱. جنگ سوم غزه یکی از مهمترین درگیری‌های نظامی طی چند ساله اخیر است که وسیع‌ترین پوشش رسانه‌ای را به خود اختصاص داد و از این لحاظ در صدر اخبار جهانی قرار گرفت. به این لحاظ طبیعتاً واکنش‌ها نسبت به آن هم در ابعاد جهانی مطرح شد. این واکنش‌ها در بعد واکنش افکار عمومی و واکنش دولت‌ها قابل بررسی است. در بعد واکنش ملت‌ها شاهد برپایی تظاهرات و اعتراضات تا چند ده هزار نفری در سراسر جهان از آمریکا تا شرق دور بودیم و حتی در آمریکا این تظاهرات اعتراض‌آمیز در اطراف کاخ سفید در واشنگتن هم صورت گرفت. می‌توان فشار افکار عمومی جهانی را از جمله دلایلی دانست که مقامات ارشد رژیم صهیونیستی را وادار به کاهش دامنه عملیات نظامی در غزه و برقراری آتش‌بس کرد. اما در بعد واکنش دولت‌ها باید بین دو دسته فرق گذاشت. دولت‌های مستقل و منتقد رژیم صهیونیستی واکنش‌های شدیدی نسبت به تهاجم اسرائیل نشان دادند و این واکنش‌ها از احضار سفرای خود از فلسطین اشغالی تا لغو نظام روادید با اسرائیل گستره داشت. در عین حال برخی

از رؤسای دولت‌ها مانند ونزوئلا و بولیوی اظهارات بسیار تندی درباره رژیم صهیونیستی و اقدامات آن ابراز کردند.

۲. در مقابل ما شاهد موضع‌گیری حمایت‌گرایانه غرب از اسرائیل به‌ویژه از سوی آمریکا به عنوان متحد استراتژیک آن بودیم. در این زمینه، آمریکا تنها کشوری بود که در جریان رأی‌گیری درباره قطعنامه‌ای برای محکومیت رژیم صهیونیستی و درخواست تحقیقات درباره تهاجم اسرائیل به غزه در شورای حقوق بشر سازمان ملل به آن رأی منفی داد و کشورهای اروپایی نیز رأی ممتنع دادند. در مقابل، شورای حقوق بشر سازمان ملل که ۴۶ کشور در آن عضویت دارند، با ۲۹ رأی مثبت کشورهای عربی و اسلامی و نیز حمایت چین، روسیه و کشورهای آفریقایی و آمریکای لاتین، این قطعنامه را تصویب کرد. اقدام سیاسی آمریکا در مخالفت با قطعنامه شورای حقوق بشر، بار دیگر تأییدی بر این موضوع بود که واشنگتن حامی بلاشرط رژیم صهیونیستی در همه شرایط است. این بار نیز در بحث حمله وحشیانه رژیم صهیونیستی به غزه، آمریکا بار دیگر توجیه‌نخ‌نما شده حمایت از اقدامات اسرائیل در دفاع از خود را مطرح کرد.

در عین حال آمریکا اعلام کرد که به رژیم صهیونیستی اجازه استفاده از انبارهای تسلیحاتی ذخیره این کشور در فلسطین اشغالی برای ادامه حمله به غزه را داده است. همچنین گزارش‌ها حاکی از تصویب کمک مالی اضافی ۲۲۵ میلیون دلاری برای افزایش شمار سامانه‌های ضد موشکی گنبد آهنین توسط کنگره آمریکا است.

۳. یکی از موارد تأسف‌آور در جنگ سوم غزه، سکوت کامل رؤسای جهان عرب به‌ویژه کشورهایی مانند عربستان، قطر، اردن و بسیاری دیگر در مقابل تهاجم

وحشیانه اسرائیل به نوار غزه بود. در واقع ملک عبدالله پس از گذشت سه هفته از جنگ غزه و آن هم به صورت بیانیه‌ای که از جانب وی قرائت شد، حملات اسرائیل به نوار غزه را غیرانسانی خواند. ولی وی اشاره‌ای به اقدامات عملی برای جلوگیری از نسل‌کشی فلسطینی‌ها به صورت برگزاری نشست اضطراری سران عرب یا کشورهای اسلامی در قالب سازمان همکاری اسلامی نکرد. در واقع بسیاری از تحلیلگران معتقدند که حمله اسرائیل به غزه با چراغ سبز عربستان سعودی و برای نابود کردن جنبش حماس صورت گرفت. در این زمینه نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در سخنانی اعلام کرد که به مهمترین چیزی که در جنگ غزه بدان دست یافتیم پیمان استراتژیک با برخی کشورهای منطقه بود.

۴. در مقابل این موضع منفعلانه کشورهای مرتجع عرب، جمهوری اسلامی ایران به شدت اقدامات وحشیانه اسرائیل را محکوم کرد و آمادگی خود برای ارسال انواع کمک‌های غذایی، دارویی، بهداشتی برای مردم مظلوم غزه را اعلام کرد که البته با کارشکنی مصر ارسال این کمک‌ها میسر نشده است. در عین حال در بعد دیپلماتیک، ایران با تشکیل نشست وزرای خارجه جنبش غیرمتعهدها در تهران که حدود ۴۰ وزیر خارجه در آن شرکت داشتند و نیز تشکیل اجلاس تروئیکای اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اسلامی و دیگر اعضا در مسیر محکومیت جهانی رژیم صهیونیستی حرکت کرده و این اقدام باعث افزایش فشارها بر اسرائیل برای جلوگیری از ادامه حملات به غزه شد.

تحولات اخیر

۱. پس از اعلام آتش‌بس موقت ۷۲ ساعته در غزه، هیئت‌های اسرائیلی و فلسطینی رهسپار قاهره برای انجام مذاکرات شدند. مذاکرات به صورت غیرمستقیم میان هیئت‌های اسرائیلی و فلسطینی به منظور تبدیل آتش‌بس موقت به آتش‌بسی دائمی ادامه پیدا کرد. آتش‌بس ۷۲ ساعته میان اسرائیل و حماس از روز سه‌شنبه ۱۴ مرداد آغاز شد و بامداد روز جمعه ۱۷ مرداد پایان یافت. طبق گزارش‌ها فلسطینی‌ها شروط هفت‌گانه‌ای را برای آتش‌بس دائم مطرح کرده‌اند که برخی از آنها با مخالفت شدید رژیم صهیونیستی مواجه شده است. گفته می‌شود طرف فلسطینی بر رفع محاصره کامل نوار غزه، بازگشایی بنادر و گذرگاه‌ها، آزادی زندانیان فلسطینی در این مذاکرات تأکید دارد و طرف اسرائیلی نیز خلع سلاح گروه‌های مقاومت را شرط هرگونه آتش‌بس اعلام کرده است، این در حالی است که گروه‌های مقاومت، حفظ سلاح فلسطین را خط قرمز خود در این مذاکرات اعلام کرده‌اند. مصر نیز با بررسی مسئله گذرگاه رفح در چارچوب مذاکرات قاهره مخالف بوده و اعلام کرده که این مسئله مربوط به قاهره و تشکیلات خودگردان فلسطین است.

۲. همزمان با پایان یافتن آتش‌بس ۷۲ ساعته در نوار غزه در روز جمعه ۱۷ مرداد، حماس از رد کردن تمدید آتش‌بس با اسرائیل خبر داد. حماس اعلام کرد که تمامی جناح‌های فلسطینی نوار غزه بر سر عدم تمدید آتش‌بس با اسرائیل به توافق رسیده‌اند. سخنگوی شاخه نظامی حماس اعلام کرد، آتش‌بس میان این گروه و اسرائیل تنها در صورت برآورده شدن خواست‌های گروه‌های فلسطینی تمدید خواهد شد. گروه‌های فلسطینی تأکید کرده‌اند تا زمانی که خواسته‌های فلسطینی‌ها برآورده نشود با تمدید

آتش‌بس موافقت نخواهند کرد. اما مذاکرات صلح در قاهره ادامه خواهد یافت. هر چند برخی گزارش‌ها حاکی از ترک قاهره توسط هیئت اسرائیلی بود.

میانجیگران روز پنجشنبه به شدت تلاش کردند تا مدت آتش‌بس میان اسرائیل و مبارزان فلسطینی در نوار غزه را تمدید کنند، اما توفیقی در این زمینه پیدا نکردند.

۳. با پایان آتش‌بس ۷۲ ساعته و عدم دستیابی به توافق آتش‌بس، نتانیاهو نخست‌وزیر و موشه یعلون وزیر جنگ رژیم صهیونیستی دستور بمباران مجدد غزه را صادر کردند. سربازان و تانک‌های ارتش رژیم صهیونیستی صبح جمعه ۱۷ مرداد با نزدیک شدن به زمان پایان آتش‌بس ۷۲ ساعته، نزدیک مرز فلسطین اشغالی و غزه مستقر شدند. مقامات صهیونیست با متهم کردن حماس به شلیک ۱۳ موشک به جنوب مناطق اشغالی، دستور دادند پناهگاه‌ها تا هشتاد کیلومتری نوار غزه بازگشایی شوند. این در حالی است که حماس ادعاهای اسرائیل را درخصوص اینکه بامداد جمعه از غزه به فلسطین اشغالی موشک شلیک شده است رد کرد. سخنگوی گردان‌های القسام هشدار داد آنچه در جنگ غزه نمایش دادیم، فقط بخش کوچکی از توان ما است و اگر رژیم اشغالگر با خواسته‌های ما موافقت نکند بهای آن را خواهد پرداخت.

۴. دبیر کل سازمان ملل متحد از شعله‌ور شدن دوباره آتش جنگ در غزه ابراز تأسف کرده است. بعد از پایان آتش‌بس، اسرائیل بمباران غزه را از سرگرفت و در اقدامی متقابل گروه‌های فلسطینی هم پرتاب راکت‌ها را آغاز کردند، دست‌کم ۵ فلسطینی، از جمله دو کودک کشته شده‌اند. دو اسرائیلی هم زخمی شده‌اند. مصر مدعی شده که میانجیگریش تا حدود زیادی موفق شده بود، اما سخنگوی حماس گفته اسرائیل با هیچیک از خواسته‌های فلسطینی‌ها موافقت نکرده بود.

جمع‌بندی

شواهد حاکی از آن است که با وجود تداوم نسبی درگیری‌ها پس از انقضای آتش‌بس ۷۲ ساعته، عملاً رژیم صهیونیستی ناچار است تا حتی به صورت عملی یا دوفاکتو (defacto) به نحوی به جنگ کنونی در غزه خاتمه دهد. این مسئله از سویی به دلیل ادعای اسرائیل درباره دستیابی به اهدافش در جنگ کنونی است. در این راستا مقامات ارشد رژیم صهیونیستی ادعا می‌کنند که درصد قابل توجهی از تونل‌های حماس و نیز زرادخانه موشکی گروه‌های فلسطینی را نابود کرده‌اند و لذا دیگر نیازی به تداوم این منازعه ندارند. از سوی دیگر با وجود این ادعاها، واقعیت آن است که ساکنان شهرک‌های صهیونیست‌نشین مجاور نوار غزه، کماکان از امکان نفوذ مبارزان فلسطینی از طریق تونل‌های کشف نشده یا نابود نشده هراس دارند و از بازگشت به شهرک‌ها خودداری می‌کنند. همچنین شلیک موشک توسط حماس پس از پایان آتش‌بس اخیر عملاً موجب توقف فعالیت‌ها و تعطیلی مراکزی مانند فرودگاه بین‌المللی بن‌گوریون در تل‌آویو شده است و حتی صهیونیست‌ها ناچار هستند که هر لحظه مترصد فرار به پناهگاه‌ها به دلیل حملات موشکی باشند. این مسئله یعنی ادامه اوضاع جنگی برای رژیم صهیونیستی غیرقابل تحمل است و لذا ناچار است هر چه زودتر در زمینه آتش‌بسی حتی نیم‌بند با حماس توافق کند.

در مقابل، حماس به هیچ عنوان مایل نیست که همانند دو جنگ اخیر غزه، صرفاً بر آتش‌بس بدون برداشتن محاصره از نوار غزه توافق کند، زیرا عملاً اهالی نوار غزه در این به اصطلاح زمان صلح دچار انواع مصیبت‌ها از جمله کمبود شدید اقلام ضروری

هستند. لذا این بار برخلاف قبل، این فلسطینی‌ها هستند که بر شرط کلیدی خود یعنی پایان دادن به محاصره غزه پافشاری می‌کنند، اما در مقابل رژیم صهیونیستی شرط غیرقابل قبولی یعنی خلع سلاح مقاومت در غزه را مطرح کرده که قبول آن به‌مثابه، پایان دادن به جهاد فلسطین در برابر رژیم وحشی صهیونیستی و اعلام تسلیم در برابر آن است. ضمن اینکه در صورت خلع سلاح مقاومت، رژیم صهیونیستی می‌تواند از این پس در هر زمان که مایل است به غزه هجوم برد یا آن را مورد حملات هوایی، زمینی یا دریایی قرار دهد، بدون اینکه فلسطینی‌ها قادر به دفاع از خود باشند.

اما اگر رژیم صهیونیستی بخواهد در اوضاع و احوال کنونی، حملات همه‌جانبه خود علیه نوار غزه را از سر بگیرد مسلماً بیش از پیش با فشارهای جامعه بین‌المللی و حتی فشار از جانب متحدان اروپایی و آمریکایی خود مواجه خواهد شد.

در مجموع اوضاع کنونی به‌گونه‌ای است که رژیم صهیونیستی ناچار است هر چه زودتر با فلسطینی‌ها به توافقی در زمینه آتش‌بس دست یابد. هرچند این رژیم تلاش خواهد کرد تا حداکثر فشار را به مردم غزه و گروه‌های مبارز فلسطینی وارد نماید.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۸۳۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: جنگ سوم غزه؛ ابعاد و پیامدها

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین: سیدرضا میرطاهر

ناظر علمی: مهدی امیری

متقاضی: معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. غزه

۲. حماس

۳. رژیم صهیونیستی

۴. آتش‌بس

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۵/۱۹